

Hlas farnosti

ročník
XXV.
č. 20
20.5.2018

Informačný týždenník Rímskokatolíckej farnosti Banská Bystrica-mesto

Kostol nanebovzatia Panny Márie v Banskej Bystrici

Farský kostol, zasvätený nanebovzatiu Panny Márie, stojí uprostred mestského fortalícia (hradu). Kostol má prvky románskeho, gotického i barokového staviteľstva. Vôkol neho bol cintorín, ktorý však ešte v predjosefínskej dobe preniesli za hradobné múry. Pod kostolom sú krypty. Rozmery: dĺžka 45,5 m; šírka 12 m; výška lode 21 m. Veľkosťou sa počítal ako piaty kostol bývalého Uhorska.

Priestor kostola je jednodňový s pristavanými kaplnkami. Svätyňa bola polygonálna, dlhá 14 m. Po veľkom požiari museli zbúrať gotickú klenbu a nahradili ju pruskou klenbou, ktorú upevnili na vnútorné pilastre. Svätyňa dostala oválnu podobu. Víťazný oblúk chýba. V zadnej časti kostola je organový chór klenbovej architektúry. Po stranách sú bočné krátky chóry. Okná sú vysoké, zakončené elipsovým oblúkom, ozdobené obrazovou sklomaľbou. Oproti pôvodným gotickým oknám sú asi o tretinu nižšie a užšie. V priečelnej strane, troška bokom stojí veža štvorcového pôdorysu. Bola súčasťou pôvodného románskeho kostola. Na nárožiach má trojstupňové operné piliere. Na prvom a druhom poschodí má združené románske okná. Tretie a štvrté poschodie má okná s lomeným oblúkom, posledné poschodie má okno polkruhové, segmentovo zakončené z renesančnej doby. Po jeho stranách sú reliéfne sochy svätcov. Na profilovanej rímse sedí cibulovitá helmica s laternou. Veža je posunutá doľava a hlavný vchod doprava od osi kostola. Tvorí predsieň zakrytú pultovou strechou. Priestor pod vežou je využitý na katafalkovňu pre pohreby. To bol pôvodný vchod, ale jeho portál je zamurovaný. Vedľajší vchod z južnej strany je štýlový, gotický.

Jednotu kostola vyzdvihuje architektúra hlavného oltára. Za murovanou, umelým mramorom ozdobenou menzou, je na východnej strane mohutné stĺpové retabló. Vyrastá z vysokých soklov, z ktorých sa týčia do výšky štyri kanelované stĺpy, ukončené kompozičnými hlavicami. Na nich sedí bohato zdobené kladie, oblúkovito otočené. Na ňom sú volúty, na ktorých stoja vázy a anjelskí trubači. V strede je obraz Nanebovzatej od J. L. Krackera. Medzi stĺpmi stoja sochy alegorických postáv v nadživotnej veľkosti. Predstavujú vieru, nádej, lásku a svetlo viery. Klenba kostola je monumentálne vymalovaná Antonom Schmidtom. Vo svätyni predstavuje apoteózu Panny Márie. Maľbou stĺpov, váz a otvoreným nebom v hornej časti opticky zvyšuje výšku chrámu a pôsobí veľkolepo.

Na severnej strane kostola je Kaplnka sv. Barbory, spojená s kostolom otvorom v stene. Je obdĺžnikového pôdorysu. Má krásnu sieťovú klenbu, ktorej rebrá sedia na bustových hlavičkách, znázorňujúcich svätcov. Má cenný gotický oltár z roku 1504. V strede oltárnej skrine je socha Panny Márie, vedľa nej sv. Hieronym a sv. Barbora, patrónka baníkov. V predele sú figúry štrnástich svätých pomocníkov. Krídla tvoria maľované obrazy. Nadstavec vytvára stĺporadie so scénou kalvárie. Oltár je dielom majstra Pavla z Levoče. V kaplnke sa nachádza medená, čiastočne liata, čiastočne tepaná krstiteľnica, dielo majstra Jodoka z roku 1475. Jedinečné dielo.

Na južnej strane kostola je Kaplnka Kristovho tela. To bola votívna kaplnka stredovekého sociálneho združenia baníkov. V nej sa nachádza novogotický oltár so starými obrazmi krídlového oltára z Kostola sv. Jakuba. Nad oltárom tejto kaplnky bol v súčasnej dobe umiestnený obraz Božieho milosrdenstva.

Zvonku má kostol zachovaný svoj gotický charakter. Postarali sa o to reštaurátori v roku 1936. Z kvádrového ostenia bola odstránená omietka. Na pilieroch boli obnovené, alebo novo zhotovené fialy. Časť okien bola zamurovaná po veľkom požiari a v roku 1761 bola odkrytá, tak bol zvýraznený pôvodný vzhlad. Vonkajšok ozdobuje plastika biblického výjavu v Getsemani. Je vytesaná v pieskovci a umiestnená na južnej časti kostola v nike so sieťovou klenbou. Výraz postáv a tvári poukazuje na vynikajúceho umelca. Odhaduje sa, že táto plastika bola vytvorená okolo roku 1500, na náklad Königsbergera, štedrého dobrodinca chrámu. Z tohto obdobia by mali byť aj dve vonkajšie sochy, Panny Márie a sv. Ondreja.

Kostol nanebovzatia Panny Márie, v románskom slohu, stál už v roku 1255. Mal vežu, ktorá bola v prízemí otvorená v troch oblúkoch a mala dve poschodia. Z pôvodného kostola je po prestavbe zachovaná severná stena. Prestavba kostola do gotickej podoby sa realizovala v 14. storočí.

Farský kostol najviac utrpel pri požiari v roku 1761, keď zhorelo takmer celé mesto. Kostol bol tak poškodený, že museli z neho strhnúť klenbu. Pritom bolo zničené aj umelecké pastofórium ozdobené sochami, ktoré sa ako veža týčilo takmer ku klenbe presbytéria. Bol zničený hlavný oltár, tiež z dielne majstra Pavla z Levoče, ktorý bol údajne vyšší ako dodnes zachovaný levočský oltár. Zničené boli aj ďalšie štyri oltáre a dva organy, z ktorých veľký mal taký mohutný hlas, že mu nebolo podoby v Uhorsku.

Kostol nanebovzatia Panny Márie plnil úlohu farského kostola pre všetky dediny a banícke osady na území mesta. V 15. st. sa po postavení Kostola Svätého kríža začal označovať prívlastkom nemecký, pretože slúžil predovšetkým mešťanom nemeckého pôvodu. Slávnostnú konsekráciu kostola uskutočnil až 17. apríla 1803 druhý banskobystrický biskup Gabriel Zerdahelyi. Kostol bol naposledy renovovaný koncom 80. rokov 20. storočia (vonkajšok) a interiérové úpravy sa uskutočnili koncom 90. rokov 20. st.

OZNAMY NA NEDEĽU ZOSLANIA DUCHA SVÄTÉHO

21.5.	Pondelok	TURIČNÝ PONDELOK
24.5.	Štvrtok	Nášho Pána Ježiša Krista, najvyššieho a večného kňaza, <i>sviatok</i>
26.5.	Sobota	Sv. Filipa Neriho, kňaza, <i>spomienka</i>
27.5.	Nedeľa	NAJSVÄTEJŠEJ TROJICE

- Sviatkom Turíc končí veľkonočné obdobie a začína liturgické obdobie *Cez rok*. Od zajtra sa opäť modlíme modlitbu „*Anjel Pána*“.
- Dnes pri verejnom speve alebo recitovaní hymnu *Prid', Duchu Svätý* je možné za obvyklých podmienok získať úplné odpustky.
- Pondelok je Turičný pondelok, je to zvykový sviatok. Sväté omše budú ako vo všedný deň.
- V máji sú každý deň pred večernou svätou omšou o 16.30 hod. mariánske litánie.
- Vo štvrtok ráno o 7.45 hod. budú v Kostole Svätého kríža májové litánie pre žiakov a učiteľov Základnej cirkevnej školy.
- V tomto roku sa opäť zapojíme do projektu *Noc kostolov*, v piatok 25.5. vo farskom kostole. V rámci programu sa o 17.30 hod. uskutoční absolventský organový koncert Mareka Trojáka. O 19.30 hod. vystúpi historička Marta Mácelová s témou „Od románskej doby po súčasnosť“ a o 21.00 hod. bude pred nočnou prehliadkou predstavený „Príbeh farského kostola“. Viac informácií nájdete na nástenke.
- V sobotu 26.5. sa na Námestí slobody uskutoční od 10.00 do 17.00 hod. *Deň rodiny*. Pre rodiny s deťmi sú pripravené rôzne aktivity, bližšie informácie nájdete na nástenke. V nedeľu 27.5. bude v rámci dňa rodiny svätá omša vo farskom kostole o 11.00 hod., ktorú bude pre rodiny celebroad ICDr. Jozef Kuneš, súdny vikár. Srdečne pozývame.
- Zbierka na katolícke masmédiá, ktorá bola minulú nedeľu, činila 990,- €. Zbierka bola odvedená. Za Vaše milodary Pán Boh zaplatí!

Slávnosť prvého svätého prijímania bude na budúcu nedeľu 27.5.

- Príprava:
 - v pondelok a stredu o 17.15 hod. deti zo Základnej cirkevnej školy
 - v utorok a štvrtok o 17.15 hod. deti zo škôl Bakossova, Jazyková a Trieda SNP

Všetky prípravy budú vo farskom kostole.
- Prvú sv. spoveď budú mať tieto deti v sobotu 26.5. nasledovne:
 - o 14.00 hod. deti zo škôl Bakossova, Jazyková a Trieda SNP
 - o 15.00 hod. deti zo Základnej cirkevnej školy

V tomto čase budeme spovedať aj rodičov a príbuzných prvoprijímajúcich.
- Prvé sv. prijímanie bude v nedeľu nasledovne:
 - pri sv. omši o 8.30 hod. deti zo škôl Bakossova, Jazyková a Trieda SNP
 - pri sv. omši o 9.45 hod. deti zo Základnej cirkevnej školy
- Obidve sväté prijímania budú vo farskom kostole, preto svätá omša v Kostole Svätého kríža nebude.

Kancelária je otvorená:	<u>Pondelok až štvrtok:</u> 8.00 – 12.30 hod.	<u>Piatok:</u> 8.00 – 12.30 a 15.00 – 19.00 hod.
tel.: 048/ 412 45 31	mobil: 0911 880 298	e-mail: bb.mesto@fara.sk
		web: www.bb mesto.fara.sk

© Vydáva Rímskokatolícka cirkev, Farnosť Banská Bystrica-mesto, Námestie Štefana Moysesu I.

Ako týždenník distribuovaný bezplatne. Uzávierka vo štvrtok o 14.00 hod. Reg. č. OMT-OÚ 3/94. Náklad 500 ks.